

2 Kerk en godsdienst

COMMENTAAR

Gerechtigheid na 41 jaar

Het heeft maar liefst 41 jaar geduurd. Maar woensdag kwam dan eindelijk het verlossende woord. De voormalige Surinaamse legerleider en oud-president Desi Bouterse is definitief tot twintig jaar gevangenisstraf veroordeeld voor zijn aandeel in de beruchte Decembermoorden van 1982.

Daarmee heeft de rechtsstaat in het Zuid-Amerikaanse land gezegevierd. En dat is in die regio bepaald niet vanzelfsprekend. Hoewel leiders als de Chileense dictator Augusto Pinochet en de Peruaanse president Alberto Fujimori zich in het verleden voor hun daden moesten verantwoorden, zijn veel andere dubieuze kopstukken de dans ontsprongen. Neem Fidel Castro in Cuba of François "Papa Doc" Duvalier in Haïti, die beiden tot hun dood hun land in een ijzeren greep hielden.

Het kostte de Surinaamse rechtsstaat echter wel ruim vier decennia om die zege te behalen. Dat is in de allereerste plaats pijnlijk voor de nabestaanden, die al zo lang op gerechtigheid wachtten.

Het was ook frustrerend voor de vele juristen en andere deskundigen die overtuigend bewijs voor de betrokkenheid van Bouterse bij de moordpartij hadden verzameld, maar desondanks keer op keer met belemmering van de rechtsgang werden geconfronteerd.

En het was schadelijk voor de Surinaamse samenleving, die door de jaren heen aan het idee gewend raakte dat de elite van het land met dergelijke wandaden straffeloos kan weggelaten worden.

Die laatste gedachte is overigens nog niet geheel van de baan. Want het is nog maar de vraag of Bouterse daadwerke-

Natuurlijk kan gevangenisstraf voor Bouterse de pijn en het verdriet van de nabestaanden niet wegnemen

lijk de gevangenis van binnen zal zien. Voorlopig is hij nog op vrije voeten, omdat de rechter de eis van het openbaar ministerie om een bevel tot gevangenneming uit te vaardigen niet toeweest. Bovendien kan president Chandrikapersad Santokhi hem nog gratie verlenen als de oud-legerleider daartoe een verzoek indient.

Als Bouterse niet de cel in gaat, zal dat alsnog een bittere pil voor de nabestaanden zijn. Weliswaar hebben de rechters woensdag definitief vastgesteld dat de betrokkenheid van het voormalige staatschef bij de Decembermoorden wettig en overtuigend is bewezen. Daarmee is de geschonden rechtsstaat hersteld en aan een van de basisprincipes van het strafrecht voldaan.

Een andere pijler van het strafrecht is echter genoegdoening. Daarom hebben de rechters woensdag Bouterse niet voor niets opnieuw twintig jaar gevangenisstraf opgelegd. Gezien zijn leeftijd (78) komt dat op levenslang neer als hij binnenkort achter de tralies zou verdwijnen.

Natuurlijk kan gevangenisstraf voor Bouterse de pijn en het verdriet van de nabestaanden niet wegnemen. Maar er is ook nog zoets als gerechtigheid. Ook al heeft het dan 41 jaar geduurd voor de rechtsstaat in Suriname eindelijk heeft gezegevierd.

Hoofredactie

Het commentaar vertolkt de mening van het Reformatorisch Dagblad en is geschreven door leden van de hoofdredactie en senior redacteurs.

INTERVIEW J.M. VERMEULEN OVER 75-JARIG BESTAAN KERKVERBAND

„Nog altijd een eigen plek voor de OGGiN”

• Wim Hulsmans

Geen herdenking, geen jubileumboek. De Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland staan amper stil bij het feit dat 75 jaar geleden twee groepen gemeenten samen verder gingen onder deze naam. Een terugblik met kerkhistoricus J.M. (Han) Vermeulen.

De inwoner van het Betuwe Meteren kent de geschiedenis van 'zijn' kerkgenootschap tot in detail. Vele boeken –45 in totaal– verschenen er al van zijn hand over bekende oud gereformeerde voorgangers en de kerkhistorie. Recentelijk nog een overouderling J.B. Philibert (Geldermaalsen), een goede vriend van Vermeulen. Zondags bezoekt Vermeulen de oud gereformeerde gemeente in Nederland van Geldermalsen, een oude gemeente uit de lijn van ds. W.H. Blaak, een van de voormannen in de tijd van de Vereniging van 1948.

Twee groepen gemeenten gingen 75 jaar geleden samen verder, vertelt Vermeulen. „Je had de Federatiegemeenten. Die waren in 1922 ontstaan op initiatief van ds. C. de Jonge uit Kampen, die in 1907 ds. L. Boone was gevolgd. De Federatie telde eind jaren veertig de predikanten C. Kramp, J. van 't Hoog, Joh. van der Poel, J. van Wier, G.J. Zwoferink en A. de Reuver, en de lerend ouderlingen T. de Jong en H. Wiltink. Totaal zo'n vijftien gemeenten. Daarnaast was er de andere groep, de gemeenten in het spoor van ds. L. Boone. Die

gemeenten werden bediend door ds. W.H. Blaak, M.A. Mieras, D. van Leeuwen en ds. C. van de Gruiter. Lerend ouderlingen waren J. Vijverberg en P. Koliijn. Totaal zo'n 26 gemeenten.”

Aanloop
De Vereniging kende een lange aanloop, somt Vermeulen op. „Op 30 september 1937 begonnen de Fe-

deratiegemeenten een verenigingspoging. Maar die had geen succes. Ds. Boone was nog te kort geleden overleden. En zijn zoon, schoenmaker Marinus Boone, diaken in Bruinisse, herinnerde eraan dat zijn vader in 1907 deze waarheid had gekregen: „Vermeng u niet met hen, die naar verandering staan.”

Er waren ook dingen aan het veranderen binnen de gemeenten,

Interieur van de kerk van de gereformeerde gemeente in Doetinchem. beeld Jonathan Brugge

Andere evangelisten werden aangesteld door het deputaatschap voor evangelisatie of door de

classis. Het deputaatschap is wel betrokken bij de plannen van de gemeente, zegt Ebbers.

► rd.nl/beroepingswerk

Ga naar kerktijden.nl (voor scriba's), mail kerk@refdag.nl of bel 055-5390238 om een bericht door te geven. twitter.com/beroepingswerk1

ziet Vermeulen. „De Ledeboeriaanse traditie, de noodkerk, met het verlangen weer terug te keren naar de Nederlandse Hervormde Kerk, sleet weg. En de nieuwe dominees, jonge mannen, afkomstig uit andere kerken, hadden niets met ambtsgewaden, en hun nieuwe gemeenten kenden Datheen niet of nauwelijks. De tijd van ds. Boone was voorbij.”

De eerste aanzet tot fusie werd gegeven in Terneuzen in februari 1946, vertelt Vermeulen. „Ds. Mieras was er net vertrokken. De kleine federatiekerk had sinds drie maanden ds. A. de Reuver als predikant, ze kregen ruimtegebrek en ze verhuisden naar de grotere kerk van ds. Mieras. De gemeenten gingen er samen verder als Federatiegemeente.”

In april 1946 vond in Utrecht een eerste overleg plaats tussen vertegenwoordigers van de Boone-gemeenten en de Federatie-

Kerkhistoricus J.M. Vermeulen. beeld Frank Pietersen

gemeenten. „Ds. Blaak was woordvoerder van zijn gemeenten en ds. Van der Poel van de Federatie. Ds. Blaak zei toen dat zijn doel niet was om te verwijderen, „maar toe te naderen tot elkander, opdat een samensmelting mocht plaatsvinden in de gunste Gods”. Nog diezelfde maand werd besloten dat predikanten in elkaars gemeenten mochten voorgaan.”

Ds. Blaak vond het allemaal te vlug gaan en daar kreeg hij gelijk in, constateert Vermeulen terugblikkend. Maar begin 1948 stemden beiden groepen toch voor samengaan.

Daarna ging het snel. Op 27 februari 1948 maakten de vertegenwoordigers afspraken over huishoudelijke zaken. Vermeulen: „De Federatie had die zaken het best op orde, dus de Ledeboerianen hoefden maar aan te schuiven: ze hadden zelfs een Reglement van orde en een commissie van onderzoek.” De officiële kerknaam werd Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland. „Een naam die de Federatie ook al gebruikte.”

Scheurvrij

Op 22 april 1948 kwamen de

”

Het is bijzonder dat een kerkverband 75 jaar zo goed als scheurvrij is gebleven, maar triomfantisme past niet

J.M. Vermeulen, kerkhistoricus

verenigde gemeenten voor het eerst bijeen. „In de kerk aan de Ambachtstraat in Utrecht. Ds. Van der Poel las er 1 Korinthe 13, over de uitnemendheid der liefde. Veel praktische zaken werden geregeld.”

Zes gemeenten hielden zich afzijdig vanwege het ambtsgewaad. „Het waren gemeenten in de lijn van ds. Boone, nu onder leiding van ds. Van de Gruiter: Oostburg, Waddinxveen, Utrecht (Zandhofsestraat), Elst (Utrecht), Rhenen en Achterberg. In de jaren vijftig voegden deze gemeenten zich alsnog bij de OGGiN.”

Vermeulen is verwonderd dat het destijds zover kwam. „Het is wel bijzonder dat een kerkverband 75 jaar zo goed als scheurvrij is gebleven, maar triomfantisme past ons niet. Niemand kan er immers trots op zijn dat Nederland zo veel kerkgemeenschappen telt en dat binnen die kerken en kerkjes ook nog zo veel verdeeldheid heerst, terwijl de verschillende in de vaderlandse kerk vroeger veel groter waren. Het is duidelijk dat kerkverbanden bestaan onder Gods toelating en niet in Zijn gunst.”

Vermeulen typeert de OGGiN: „Het kerkverband is weleens een dominocratie genoemd. Mensen groepeerden zich niet zozeer rond een kerkverband, maar rond een gezaghebbend predikant. Vroeger vooral ds. Blaak, later ds. Mieras en ds. Van der Poel. Die bepaalden nogal eens de koers.”

De verschillende kleuren van destijds zijn volgens Vermeulen nog wel zichtbaar in de huidige 57 gemeenten en 3 afdelingen van de OGGiN. „Je hebt nog enkele Boone-gemeenten, die volgens synodebesluiten alleen oudvaders lezen, maar er zijn ook totaal andere, en je hebt alles wat ertussen zit: een mix van oude en nieuwe.”

Wel onderscheiden de OGGiN zich nog altijd van de andere reformatorische kerken, vindt Vermeulen. „Ze werkten niet mee aan de Bijbel met uitleg en doen dat ook niet aan de huidige taalkundige revisie van de Statenvertaling. Ook kennen ze nog altijd lerend ouderlingen.”

Het kerkverband heeft nauwelijks een dogmatische profilering, stelt Vermeulen. „De OGGiN richten zich officieel op de oudvaders. Een dogmatische profilering leidt makkelijk tot isolement en scheuring, dat leert de geschiedenis.”

Zie ook pagina 30 voor een interview met ds. A.J. van Wingerden.

MEDITATIE

Verzoening

„Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden.” Jesaja 53:5

Na Jezus' intrede in Jeruzalem is Hij door Zijn lijden en sterven het heil der wereld geworden. Aan het kruis heeft Hij Zich, als onze Plaatsbekleder, voor ons opgeofferd en onze vervloeking gedragen. „Om onze overtredingen is Hij verwond en om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden” (Jesaja 53). Met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt, degenen, die geheiligd worden door het geloof in Hem. Daarom is Hij nu de Middelaar van het Nieuwe Testament, omdat door Zijn dood degenen die groepen zijn, het beloofde eeuwige erfdeel ontvangen. Want omdat Hij Zich als de Heilige, helemaal zonder zonde door de Heilige Geest als de eeuwige Zoon van God aan God opgeofferd heeft, zo reinigt nu Zijn bloed ons geweten van dode werken om de levende God te dienen (Hebreeën 9:14). Voor alle zonden van de mensen, te allen tijde en aan alle plaatsen heeft Jezus een eeuwige verzoening teweeg gebracht.

Sixt Karl van Kapff, predikant te Korntal

(„Keur van leerredenen”, 1859)

BEROEPINGSWERK

PROT. KERK IN NED.

Beroepen: te Dalen (prot., Dorpskerk), P.J. de Buck te Heerenveen (prot.), die dit beroep heeft aangenomen.

HERSTELD HERV. KERK

Bedankt: voor IJsselmuiden-Grafhorst (De Wijngaard), kand. R. Nederveen te Nieuw-Lekkerland.

GEREF. GEMEENTEN

Beroepen: te Rotterdam-Alexanderpolder en te Wageningen, J. van Rijswijk te Oud-Beijerland; te Woerden, G.J. Baan te Rotterdam-Zuidwijk.

AFSCHEID/INTREDE

a.s. zondag

CHR. Geref. KERKEN

Afscheid: van Urk (Eben-Haezer), A. van Heteren wegens emeritaat.

Meer kerknieuws op pagina 14, 17, 19

Kerk en godsdienst 3

De Brug Huizen

Pioniersplek De Brug in Huizen gaat per 1 januari verder als missionaire wijkgemeente binnen de hervormde gemeente in Huizen. Sinds november 2013 bestaat De Brug als „nieuwe vorm van kerk-zijn”, gestart door de hervormde gemeente Huizen. De pioniersplek is „uitgegroeid tot een geloofsgemeenschap waar een vaste en minder vaste groep van mensen uit geheel Huizen en van buiten Huizen zich thuis voelen”, aldus de hervormde gemeen-

te eerder deze maand. Evangelist Jan Verkerk is sinds de start bij De Brug betrokken. „Tien jaar geleden begonnen met een groep van zo'n dertig mensen, zien we nu een vaste groep bezoekers van rond de negentig mensen samenkomen.” De Brug komt bijeen in de voormalige rooms-katholieke Vituskerk in Huizen.

Pioniersplek Katwijk
De hervormde gemeente in Katwijk aan Zee wil een „ontmoetingsplek” creëren in de wijk

De Nieuwe Kerk in Katwijk aan Zee. beeld RD, Anton Dommerholt

Hoornes, „waar mensen van buiten de kerk zich gezien weten”. Hiervoor zoekt ze een pionier (0,4

fte), zo meldt de IZB op haar website. In de wijk Hoornes wordt al lange tijd

gedacht aan missionair werk, aldus de IZB, een missionaire organisatie binnen de Protestantse Kerk in Nederland. „De hervormde gemeente van Katwijk aan Zee heeft nu het initiatief genomen voor een pioniersplek. Daarom wordt een team gevormd dat in samenwerking met de IZB werkt aan dit nieuwe initiatief. Het is de bedoeling om te gaan pionieren, om te ontdekken op welke manieren de wijk gediend kan worden, en welke type activiteiten aansluiten.”